

LIVET som INSATS

Missionshistoria i nutid

Bolivia

Brasilien

PARAGUAY

**i
Centrum**

Argentina

Av LEONARDO ALDERETE

Rudolf Larv

LIVET som INSATS

PARAGUAY i Centrum

Svensk text till bok av

LEONARDO ALDERETE

Spansk titel: LUCES Y SOMBRAS

Översättning från spanska av: Kenneth Claesson

Förord

För över 20 år sedan hade undertecknad förmånen att föra Leonardo Alderete till Kristus, avskilja honom som ett Herrens vittne och har sedan dess med tacksamhet till Gud följt hans utveckling och tjänst inför Herren som evangelist, föreståndare, bibellärare, radio-man och ansvarig utgivare av flera tidningar (i sitt land och Bolivia m. m.)

Med glädje tar jag nu del av Leonardo Alderetes bok "Livet som insats", en liten intressant bok om hans liv, folk och land.

I spännande berättelser får läsaren en god lästund med ett rikt innehåll, där även missionens insats beskrivs med uppriktighet, både de svaga och de positiva sidorna och ett fruktbara resultat. Detta sporrar till nya och snara missionsinsatser innan missionens tid är slut och Jesus kommer.

Pastor Leonardo Alderetes besök i Skandinavien kommer säkert att bli till välsignelse. Jag rekommenderar av hela mitt hjärta såväl denne gudsman som hans bok.

Med tacksamhet

Nils Ivan Kastberg

Missionär

Ett nödvändigt klarläggande

Detta lilla verk är på intet sätt något försök att behandla pingstväckelsens historia i Paraguay. Min avsikt har endast varit att berätta episoder av särskild betydelse i mitt liv och min verksamhet. Historiska händelser berörs bara i den mån de har anknnytning till bokens innehåll.

Framgångar, som jag har fått vara med om, har jag försökt återge så rättframt som möjligt. Besvikelser och misslyckanden har inte dolts, utan framträder kanske ibland skarpt och på ett mycket oförställt sätt.

Då jag har inlåtit mig på att avslöja defekter och nederlag, har jag gjort det i samband med min egen person utan avsikt att såra någon. Allt ansvar får skrivas på min räkning. Skulle likväl någon känna sig berörd, hoppas jag att denne i kristen kärlek ska ha förståelse för en broder som endast önskar visa den mänskliga aspekten av vår gudomliga tjänst.

Jag kan inte underlåta att erinra om att det som skildras i vissa kapitel, i fråga om förföljelser och andra avskyvärda missförhållanden, alls inte återspeglar den aktuella verkligheten av vad man just nu upplever i landet. Detta är anledningen till att sista kapitlet har skrivits, där läsaren kan få en möjlighet att bättre bedöma vad Paraguay är i dag.

Ödmjukt ber jag till Herren om att dessa sidor ska få tjäna till en positiv inspiration i Ditt liv, eller att Du åtminstone ska känna något av själströrelsen hos en Kristi tjänare, som försökt blottlägga några karaktärsdrag ur sitt liv och sin tjänst.

FÖRFATTAREN

I

DIN SON KOMMER ATT DÖ

— Mer morfin, snälla ni! Ge honom en dos till, bönföll min mor i vända vid ljudet av den svaga jämmer som med allt längre intervaller gav till känna att hennes sons liv höll på att ta slut.

Mina kvidanden träffade moderns sårbara känslighet med sådan brutalitet att hon var beredd att ge mig vad som helst som kunde lindra min smärta. Inte förrän sjuksköterskan hade förklarat för henne vad morfin var, dess verkningar och risker och under vilka förhållanden det borde användas, upphörde hon att insistera.

Då jag var nästan nio år gammal hade jag med bara fötter trampat på en rostig spik. Huskuren hade bestått av att värma upp spiken i eld tills den var glödhet och därefter placera den på det ställe där den hade trängt in.

I min barndom fick jag aldrig känna hur det var att ha skor på fötterna, och trots såret i hälen måste jag fortsätta att springa på gatorna för att tjäna till det dagliga uppehållet. Mitt sår kom i kontakt med alla slags smittoämnen, och en allvarlig sjukdom utvecklades i min kropp.

Jag kommer ihåg att jag en eftermiddag kände häftiga smärtor i ryggen. Då jag berättade det för min mor gned hon mig med talg och skickade mig sedan till sängs. Följande dag vaknade jag styv i kroppen. Käken var stel, och jag kunde inte öppna munnen. Skräcken grep mig, då en av grannkvinnorna i uppjagad ton förkunnade mamma:

— Det är stelkramp. Det var den sjukdomen som tog livet av min brorson. När stelkrampen förgiftar blodet undkommer ingen. Din son kommer att dö.

Sedan doktorn hade undersökt mig, skakade han på huvudet och vände sig till mor:

— Det är för sent, frun; ni har kommit alltför sent med honom, men vi skall göra vad vi kan.

Han gjorde omedelbart ett stort snitt med operationskniven, där spiken hade trängt in. I det ögonblicket började kampen för att rädda livet på en oansenlig gosse, en sjuk bland många andra. Ändå före-

föll det som om en gåtfull "agent" hade varit verksam, ty hela läkarkåren intresserade sig för mitt fall. Var det kanhända den Allsmäktige som — redan innan jag kände Honom — räckte ut sin hand över mitt liv därför att Han hade ett uppdrag att anförtro mig?

Min mor, som vakade vid bädden dag och natt under de två månader som kampen med döden pågick, hade svullna fötter av att stå och känna på min feberheta panna. Hennes ögon tycktes vara på väg att tränga ut ur sina hålor på grund av bristen på sömn, men — hängiven katolik som hon var — använde hon likväl de långa vaknätterna till att läsa böner utan uppehåll.

Även ett par präster brukade besöka mig regelbundet. De bad för mig och tröstade min mor. Den ene av dem gav oss pengar till läkemedel och hade alltid med sig chokladbitar.

En natt föreföll kampen närma sig sitt slut. Allt tydde på att den fruktade utgången höll på att bli verklighet. Dödens skugga bredde ut sin mantel av hopplöshet, och även mor, som aldrig hade släppt hoppet om pojkens tillfrisknande, trodde denna gång att slutet skulle komma.

— Jag väntade varje ögonblick att din svaga andhämtning skulle upphöra och dina små ögon slutas för alltid, brukade mamma senare berätta för mig.

På mors enträgna uppmaningar hade läkaren kommit till min bädd flera gånger. Prästen hade gett mig sista smörjelsen, och en del släktingar hade infunnit sig för att hjälpa mor igenom den svåra stunden. Man kunde inte tro att en spröd liten kropp som min, av vilken nu endast återstod ett benrangel instoppat i en feberhet trasa av hud, skulle kunna leva vidare. Förutom av stelkrampen plågades jag av ett sår på tungan, vilket uppstått när käken blev stel. Då munnen slöts, hade tungan klämts mellan tänderna som i en tång. Men det värsta av allt: jag hade ådragit mig dubbelsidig lunginflammation. (När man efter någon tid hade vänt på mig i sängen för att jag skulle få byta ställning, hade min rygg utsatts för ett luftdrag som lungorna inte tålde efter den oavbrutna kontakten med madrassen.)

— Har vår lille patient vaknat idag? var doktors första fråga till sjuksköterskan följande morgon.

— Ja, doktorn, hur otroligt det än är, så lever han ännu.

— Ge honom en halv tablett "pyramidon" och rapportera till mig om effekten! Ta också om möjligt ett blodprov för laboratorieundersökning!

Efter dessa anvisningar samt ytterligare ett antal nödvändiga föreskrifter lämnade läkaren rummet.

Plötsligt badade hela min kropp i svett. Febern lämnade mig. Bud sändes till doktorn igen, och några minuter senare hade ett tjugotal läkare samlats runt min säng. De diskuterade sinsemellan. Laboratorieassistenten tillkallades, och en av medicinarna granskade närsynt resultatet av blodprovet.

Är ni säkra på att det i detalj beskrivna resultatet av blodundersökningen är korrekt? undrade han och räckte fram papperet mot assistenten.

— Jag är yrkesman, och denna redovisning är baserad på en minutiös analys.

— Det är omöjligt, att någon kan leva med blodet i sådant skick. Det kan inte vara sant! utropade flera av läkarna i korus.

— Om ni tycker det här resultatet är felaktigt, då har inte mina professionella studier något som helst värde, utbrast kemisten indignerat.

Efter en utdragen och högröstad diskussion kom man till slut överens om att ge mig en halv tablett "pyramidon" till på eftermiddagen.

Från den stunden återhämtade jag mig gradvis, tills jag en dag åter kunde dricka mjölk. Men ett annat intermezzo inträffade, som kunde ha betytt slutet på min existens.

Mor vred på den elektriska kokplattan för att värma mjölk till mig men utmattad efter alla vaknätter föll hon därefter samman, totalt utmattad av brist på sömn. Jag vaknade plötsligt och fick se att det hade börjat brinna i salen. Från elspisen slog lågor upp, som nästan nådde min säng. Mjölkkastrullen hade blivit bränd och en frän lukt fyllde rummet. Mamma vaknade till och rusade ut för att tillkalla hjälp. Lyckligtvis kunde man snabbt släcka elden.

Dagen kom då det blev fest på sjukhuset, för den "återuppståndne" skulle skrivas ut. Då jag gick genom korridorerna, kom många ut för att säga adjö och lyckönska min mor. Mitt fall hade uppmärksamrats av pressen, där tillskrev läkaren som hade vårdat mig, äran för min återkomst till livet. Efter omvändelsen till Kristus mediterade jag mycket över denna händelse. Var det inte Guds hand som hade bevarat livet på den som en dag skulle bli Hans tjänare?

* * *

II

PÅ STADENS GATOR

— La Tribuna! Köp dagens tidning! ropade jag med den lilla pojkens tunna röst, hopkrupen i någon portgång för att skydda mig mot vinden, som piskade min kropp blå och fick den att skälva.

Sedan sex års ålder steg jag varje morgon upp klockan fyra, och utan ytterkläder och på nakna fötter gick jag ut för att sälja tidningar, tills det var sent på kvällen. En del köpte av mig för min låga ålders skull. Jag tillbringade således största delen av min barndom på gatan och täckte själv mina materiella behov, alltsedan jag var liten — men förvärvade också alla de fördärvliga vanor, som man lär på stadens gator.

Jag föddes i en by i södra Paraguay. Min far, som jag aldrig lärde känna, övergav mor. Då hon fann sig lämnad värnlös med fem barn insåg hon, att enda sättet att överleva var att flytta till huvudstaden, där det fanns större möjligheter att erhålla olika slags arbeten.

En dag — fylld av förväntningar — packade vi våra sparsamma tillhörigheter och klev på ångtåget, som skulle föra oss till Asuncion. Eftersom det var första gången vi skulle åka med ett motordrivet fordon, fann vi det extravagant och fascinerande att vandra omkring i kupégången, upptäcka att det fanns en toalett och lyssna på konduktören, som begärde biljetterna och ropade ut nästa station. Snart tävlade jag med mina bröder om vem som kunde uppträda mest rutinerat i varje situation under resan.

Vid stationen möttes vi av en morbror, som tog oss till sitt hem. Redan följande dag lyckades min äldre bror och jag få arbete vid en tidningsbyrå. Grannkvinnorna lovade att anlita min mor som tvätterska. På det sättet hade vi nu möjlighet att förtjäna till det mest elementära och laga oss en enkel föda, vilken nästan varje dag till frukost bestod av matéte*) och två skorpor, lunchen utgjordes av någon varierad rätt med en sparsam mängd kött, och på kvällen drack vi åter te och fick ett par kex.

*) Ett slags örtte, vilket bereds av matébuskens (paraguayörtens) rostade blad.

Ohyggliga emotionella påfrestningar utsattes jag för genom de andra barnens skrattsalvor då de hörde mig uttala något spanskt ord på ett förvrängt sätt till följd av att vi i min hemby hade brukat tala det inhemska språket guarani. Det dröjde länge innan de accepterade mig som deltagare i sina lekar. Jag brukade springa bakom dem som ett förlorat får som löper efter fel hjord, tills någon avvisade mig:

— Du då, vad gör du här? Begriper du inte att du inte är med i spelet?

Jag grät och bönföll om att de skulle låta mig få vara med.

En dag utverkade jag för första gången att någon lånade mig sin cykel. Efter några omkullkörningar i början klarade jag att hålla balansen, och stolt skulle jag köra ett varv runt hela kvarteret. Plötsligt stod jag där med bara styret i händerna och såg hjulen rulla i väg åt var sitt håll. Framgaffeln hade gått av, och cykeln hade fallit sönder i tre delar.

När jag, för att förklara saken och vädja om förlåtelse, sökte upp modern till den pojke som hade lånat ut cykeln, bemötte hon mig ilsket och yttrade att dylika saker inte var gjorda för att folk med sådana "klövar" som jag skulle åka på dem.

Jag övertygades om att människorna var grymma mot de okunniga och fattiga. Och så förbannade jag samhället. Jag hatade fattigdomen och beslöt mig i barnslig enfald för att kämpa utan att förtröttnas, tills den förhatliga fattigstämpeln hade utplånats från mig. Dessa ständiga konfrontationer lämnade ändå så djupa märken i min själ att det än i dag är svårt för mig att tro och acceptera att någon kan räkna med mig, och att min person kan duga till något — eller att jag skulle ha rätt att kräva något, även då det rör sig om något legitimt.

Min längtan efter att höja mig i tillvaron, och den kampvilja med vilken jag mötte livet hjälpte mig att lyfta huvudet. Sålunda var jag vid arton års ålder, efter elementära studier och intensiv praktik, byggnadstekniker. Eftersom jag aldrig ville vara anställd av någon, hade jag mitt eget arbetslag och tog arbeten på kontrakt. Aldrig hade så mycket pengar flutit genom mina händer. Nu kunde jag unna mig lyxen att klä mig i cheviotkostym eller ta en taxi till någon förstklassig restaurang för att njuta av de mest utsökta stekar. Dessutom var jag målvakt i Paraguays största klubbtag. Det tycktes som om livet började le mot mig.

Men med en karaktär som inte vet av medelvägar i något avseende, ledde mina ungdomliga passioner mig hämningslöst mot fördärvets avgrund. Jag drack alltmer alkohol, och för att lugna mina spända nerver tände jag fler och fler cigaretter för varje dag. Jag fann behag i att slösa med pengarna, liksom för att kompensera mitt tidigare armod. Under en enda natt förbrukade jag fabulösa summor för vänners och kvinnors skull.

Även om jag på detta sätt egentligen uppnådde målet som jag hade siktat emot, förblev jag otillfredsställd i mitt inre; jag kände mig usel, tryckt av en väldig skuldbörda, offer för en ständig fruktan. Jag skämdes över mig själv, och fastän min mor led i tysthet över mina snedsteg, tyckte jag mig höra hennes röst förebrå mig det liv jag levde. Trots att jag i många människors ögon var en utmärkt och arbetsam yngling, föresvävade det mig, att jag förr eller senare skulle få skörda ett straff för den skymf jag tillfogade samhället. Föga eller intet kände jag till av Guds ord, men därför att jag hade brutit mot heliga lagar tyngdes mitt samvete av en börda som höll på att bli outhärdlig.

En dag bestämde jag mig för att lämna den sortens liv jag förde: jag kastade cigarettasken, undvek vännerna och begav mig till en präst för att bekänna mina synder. Jag ville bli fri från min skuld och längtade efter ett förändrat liv. Men då jag återvände till den invanda miljön, drogs jag åter och med ännu större intensitet till syndens och lastens träskmarker.

Eftersom jag inte fann styrka till att ändra på min livsföring, godtog jag den billiga, populära filosofin att "den som skall bli helgon föds som ett helgon". Det var själens ursäkt för att den tillfredsställde de låga, sinnliga instinkterna, och det var mitt sätt att rättfärdiga att jag gav passionerna lösa tyglar.

* * *

III

DU BEHÖVER GE DITT LIV ÅT KRISTUS

De upprörda kommentarerna spred sig vindsnabbt genom hela vårt kvarter. En del talade i allvarlig ton och med markant oro. Andra, som var av mera humoristisk läggning, hade funnit ett nytt tema för sina raljanta uttalanden. Opinionsen var splittrad.

— Begriper ni inte att de där protestanterna kommer att lura oss allihop, för de köper folk med dollar.

— Nej då, de där människorna gör allvar av sin religion och studerar sin bibel noga, men vi katoliker har inga argument när vi pratar med dem, eftersom vi varken känner till Bibeln eller vår egen religion.

— Nåväl, men varför tror de inte på jungfru Maria, och av vilken anledning lämnar de kyrkan, som är den heliga modern?

— Men vi då, varför har vi inte kraft att lämna vårt syndiga liv och tillbedja Gud med samma glöd som de?

— Stopp lite! Tror du att den där skandinaven som spelar dragspel och sjunger med sådan entusiasm gör det av fromhet? Honom betalar de bra från Europa, och allt vad han gör hör till hans yrke.

— Hur som helst, vi måste erkänna att de har något som vi saknar, och om de hade kommit hit före jesuiterna skulle vår amerikanska historia ha varit en annan.

Jag lyssnade på ordväxlingen utan att ta ställning men kände god lust att motsäga de där djärva pingstvännerna som hade dristat sig att öppna möteslokal precis mitt emot vårt hus. Deras sånger tilltalade mig, men bönerna . . . Bönerna tedde sig skandalösa, motbjudande och respektlösa.

Pingstkyrkan öppnade en liten bokhandel. Jag närmade mig expediten och ställde — för att dölja mitt verkliga intresse — en kontroversiell fråga:

— Vad tror ni om jungfru Maria?

— Det som Bibeln säger, svarade han mig med lugn säkerhet.

Och från denna utgångspunkt höll han en lång och med talrika bibelversar kryddad predikan för mig. Jag förstod inte mycket av

vad han sade men fick ett intryck av att han visste vad han pratade om, och efter det tillfället hade jag frimodighet att närma mig fönstret på lokalen för att vara med om ett möte.

— Unge man, du behöver ge ditt liv åt Kristus! Han är den ende som kan förändra ditt liv . . .

Den unge predikanten såg stadigt på oss och lyfte pekfingret. Fastän vi var flera ungdomar som stod vid fönstret kände jag att han talade just till mig.

Jag återvände till fördärvets platser, men inte ens i de smutsigaste ögonblicken förmådde jag radera ut bilden av predikantens uppriktiga anletsdrag ur mitt inre. Det var som om han förföljde mig och gång på gång upprepade: ”Unge man, du behöver ge ditt liv åt Kristus. Han är den ende som kan förändra ditt liv . . .” Det var en insisterande stämma, som lät egendomligt främmande i lokalen, där jag befann mig. Jag bemödade mig att tysta den, men orden fortsatte att banka som hammarslag till dess jag förstod att det var Gud själv som kallade.

Det påkallade i hög grad min uppmärksamhet att predikanten tillsammans med några andra troende i glödande nit arbetade med sina händer för att bygga en ny kyrka. De saknade till och med de verktyg de behövde. Jag observerade hur den unge skandinavens vita hud garvades i Asuncions brännande sol. Fylld av beundran betraktade jag dem, och eftersom jag var ägare till byggnadsverktyg, samtalade jag med en av dem och erbjöd dem att låna min utrustning. Detta anbud accepterade de naturligtvis med glädje.

Vid nästa sammankomst befann jag mig på platsen bakom fönstret igen. Den här gången var jag mera uppmärksam än vanligt, då jag följde mötets gång. Efter predikan förekom ingen inbjudan till Kristus. Predikanten steg i stället ned från talarstolen, och till min förvåning kom han direkt fram till mig med en ny, blå Bibel i handen. Efter att ha hälsat på mig med ett brett leende, sa han:

— Var det ni som så tillmötesgående lånade ut era verktyg åt oss?

— Omedelbart därpå tog han fram en kulspetspenna och skrev på insidan av den blå pärmen. Så räckte han Bibeln åt mig.

— Det är en gåva till er.

Jag öppnade den nyfiket och läste inskriften: ”Till vår vän och generöse medarbetare med uppriktig tillgivenhet. Asuncion den 17 september 1957, Nils-Ivan Kastberg.”

När jag bläddrade i boken, överraskades jag av att finna skildringarna om Mose, David, Simon och andra som jag hört mormor berätta om. Med särskilt intresse läste jag Nya testamentet. Detta är vad jag behöver, tänkte jag, och efter att noga övervägt priset att betala fattade jag mitt beslut: i nästa möte ska jag lämna mitt liv åt Kristus.

Sittande på sista bänken, nervös på grund av flera vänners och grannars närvaro, inväntade jag inbjudan till altaret. Fastän jag gått dit beslutsam att ta steget och avgöra mig för Gud, tvekade jag lite inför så många bekanta, som jag visste skulle håna mig. Men då stunden kom, uppbjöd jag allt mitt mod och vandrade resolut fram.

Medan man bad, tycktes nyheten om min omvändelse ha spritt sig i hela grannskapet, ty när jag öppnade ögonen och ställde mig upp mötte mig en anseelig skara människor, som trängdes för att få bekräftat vad de hört.

Somliga flinade mig hånfullt i ansiktet och visade en föraktfull attityd. Men jag kände varken skam eller fruktan; visste bara att kampen för att frigöra mig från deras inflytande inte skulle bli lätt.

Ute på gatan förebrådde mig flera och undrade om jag verkligen visste vad jag hade gjort, men då många hade församlats på trottoaren gick pastor Kastberg ut och fortsatte dialogen med dem. Under tiden drog jag mig undan, och medan känslorna sjöd i mitt inre, strövade jag omkring på måfå.

Då jag gått ett kvarter kastade jag cigarettasken och trampade på den. Nu var jag fri! kände jag. Efter den dagen skulle mitt liv få en ny kurs.

* * *

IV

DU ÄR DEN SKYLDIGE

— Jag vill ha tillbaka min son, jag vill inte mista honom, kved min mor från sin säng.

En släkting viftade med en solfjäder för att ge henne svalka, och en annan fuktade hennes panna med kallt vatten. Någon tog henne i handen och försökte trösta henne:

— Jungfru Maria, som gav dig pojken tillbaka från döden, kommer att rädda honom igen.

En del av de närvarande snyftade, medan andra förbittrade och anklagande såg åt mitt håll. Nervsammanbrottet hade påtagligt förändrat mors anletsdrag. Inför denna förfärliga scen bleknade jag. En häftig smärta tryckte mitt bröst, och det var som om strupen snördes samman. Jag betraktade ansiktet på henne, som jag älskade mest i världen. Stränga, oblidkeliga ansiktsuttryck hos de flesta av de församlade tycktes säga mig: det är din skuld, att allt detta sker.

På den tiden var det en utbredd föreställning att då någon döptes i vatten, måste han begå en ed genom vilken han förnekade sin mor. Nu, då jag stod i begrepp att ta detta steg, trodde min mamma, som älskade mig innerligt, att hon skulle förlora mig för alltid. Det var fiendens mest effektiva vapen för att hindra själar att lämna hans domäner, för det vädjade till den ömtåligaste av alla de känslor som bor i vårt innersta.

Detta var det första eldprovet för min svaga tro: Kristus eller mor, behålla Kristus eller ge efter för okunnighetens och förtälets utpressning. Hade inte min nyvunne Väns närvaro gett mig kraft, så hade jag inte orkat uthärda ett så ohyggligt prov.

Läkaren kom och beslöt ge mor en kraftig dos lugnande medel, vilken omedelbart resulterade i att hon somnade.

Prästen var också närvarande, och i detta psykologiska ögonblick tog han mig i armen och klandrade mig bryskt:

— Det är alltså ni som vållar er mor denna smärta. Är ni medveten om vad ni har tagit er för? Det är tid att göra bättring.

Jag tappade nästan andan och visste inte vad jag skulle svara.

Det var säkert den helige Ande, som gav mig de exakt rätta orden för detta tillfälle:

— Jag vet inte vad jag skall svara er, men en sak kan jag försäkra: jag var en stor bandit, men Kristus förvandlade mitt liv.

Detta oväntade svar fick honom att byta ton och taktik. Han lovordade mitt beslut att lämna det dåliga livet, och med inställsam röst försökte han övertala mig att återvända till hans fålla.

— Jag har gjort mitt ställningstagande och kan inte vända tillbaka, svarade jag.

Han slutade insistera, då han insåg min orubblighet.

Följande dag — jag vet inte på vems initiativ — kom man från kyrkan med en stor bild av jungfrun vilken placerades i det rum där jag sov. Under nio dygn, lät man ljus brinna dag och natt och läste böner framför denna. Detta gjorde delvis intryck på mig och endast med stor ansträngning kunde jag befria mig från vidskeplig fruktan.

Några dagar senare uppstod, till följd av en infektion, en svår varbildning i övre delen av min fot. Jag tvingades ligga till sängs under två veckor. Somliga tolkade detta som ett gudomligt straff, för att jag hade gått över till en främmande tro. Många förutspådde att detta bara var början, ty den som hade förnekat sin mor stod under förbannelse. Jag skulle till och med kunna ruttna helt och hållet.

Men den som inspirerade orden att ”för dem som älska Gud samverkar allt till det bästa”, använde denna tid till att föra mig in i sitt Ord. Under denna tidsfrist kunde jag läsa hela Bibeln och njuta en stilla gemenskap med Gud.

Kort tid efter detta upptäckte jag händelsevis något som glädde mig mycket. Jag befann mig i mitt rum och läste Bibeln. Mamma satt ute i det fria, eftersom det var varmt. En fru stannade och inledde ett samtal med henne. Med förtvivlan i rösten omtalade hon att hennes unge son sedan tre dagar tillbaka drev omkring drucken på gatorna. Vad skulle de ta sig till? Mor pekade mot pingstkyrkan och rekommenderade henne till min stora förvåning:

— Ta med honom dit, doña Jacinta; sådan var min son förut, nu är han ett helgon.

* * *

V

SABLAR, KNÖLPÅKAR OCH REVOLVRAR

— Jag opponerar mig inte emot att ni vill predika evangeliet, men jag vill verkligen inte förlora en av mina bästa anställda. Här har ni full frihet att propagera för er tro. Det finns alltså ingen anledning att lämna institutionen. Jag ber er ta tillbaka uppsägningen.

Det var kommandanten för den militära signalskolan, som levererade detta anförande. Han iakttog min reaktion med minutiös uppmärksamhet.

— Jag har inga klagomål mot institutionen, men jag är övertygad om att Gud har kallat mig att förkunna evangelium för mina landsmän, som aldrig hört hans ord, svarade jag.

Eftersom jag var orubblig, önskade militärchefen mig framgång i min mission och yttrade då vi skildes:

— Glöm inte att denna institution alltid kommer att ha dörrarna öppna för er.

Ända sedan omvändelseögonblicket var jag säker på att Gud skulle sända mig att predika hans ord på platser, där man aldrig hade hört budskapet. Först fyllde han mig med den helige Ande och lät mig växa till i Ordet. Då det på den tiden ej fanns några bibelinstitut ansatte jag pastorn med alla slags frågor i för mig dunkla spörsmål. Aldrig uteblev jag från bönemötena och bibelstudierna.

Det fanns omständigheter som bidrog till att mitt beslut om att gå in i evangelisationsuppgiften mognade. Min pastors missionsglöd och "fältet som vitnat till skörd" hörde till dessa pådrivande faktorer. Jag inspirerades också speciellt av tre norska kvinnor, vilka avskildes i församlingen i Asuncion. De gav sig in i Övre Paraná's råta djungel för att evangelisera bland guarani-indianerna.

Några få månader efter mitt giftermål reste jag tillsammans med min hustru Catalina till byn Itá. Med stor iver gick jag omkring och besökte hemmen, delade ut litteratur och läste Bibeln för människorna. Det hjärtliga mottagandet stimulerade mig i hög grad, och jag tänkte att fältet inte var så hårt som det hade utmålats.

När vi tyckte tiden var inne för att hålla det första mötet, gick jag ut och inbjöd. Många försäkrade mig att de skulle komma, vilket bekymrade mig en smula. Vi hade nämligen bara fyra stolar. Jag tänkte: hur ska vi kunna ta emot så mycket folk?

Min mor hade gett oss brädor till att göra ett skåp, och jag föreslog nu min hustru — med tanke på det dilemma vi befann oss i, och under löfte att senare köpa henne ett skåp — att vi skulle använda dessa brädor till bänkar. Ivrigt sågade och spikade jag tills hela salen var full av bänkar och avslutade arbetet strax innan mötet skulle börja.

Ett inspirerat budskap var förberett, men inte en enda person visade sig. Likafullt predikade jag med stark röst för den ende som var närvarande: min hustru. Jag visste att utanför, gömda i mörkret, fanns människor som lyssnade. Och då jag slutat tala och gick för att stänga dörren, susade en stor sten förbi mig och snuddade vid mig. Dörren blev illa tilltygad. Det var som ett förebud om de fasansfulla faror som väntade oss på denna plats.

Fyra kilometer från byn hade en familj upplåtit sitt hus för bibelstudier. Omkring åtta personer samlades där varje vecka. En eftermiddag, medan vi sjöng, överraskades vi av att ett tiotal karlar närmade sig. Alla hade händerna bakom ryggen.

— Stig in, vänner, vi ska studera Guds ord, sa jag.

— Kommunisterna håller till här i trakten, och vi har order om att göra slut på dem, svarade en av dem i öppet fientlig ton.

— Jag är Guds tjänare, och denna bok innehåller Hans ord, rep-
likerade jag.

I detta ögonblick steg allesammans fram och deras vapen blev synliga: machetes*), revolverar och knölpåkar. En av dem befallde:

— Ta med böckerna och följ oss. Prästen bör veta, om det är en bra bok eller inte.

Jag såg på min hustru och tänkte på att hon befann sig i ett framskridet stadium av sin graviditet. Medveten om att vi befann oss på en avlägsen, isolerad plats, insåg jag att det bästa var att lyda order och följa dem för att komma därifrån.

Med stor svårighet rörde sig Catalina framåt vid min sida. Det var fyra kilometer att gå. Den som föreföll vara ledare för gruppen riktade sensuella blickar mot henne och fällde oanständiga kommen-

*) Stor, böjd, sabelliknande kniv, vilken används vid röjning, sockerrörs-skörd m. m.

tarer. Detta föranledde mig att under hela sträckan förklara evangelium för dem. En av dem blev så starkt påverkad av detta att han lämnade gruppen.

Då vi närmade oss prästens hus, stod det klart för mig att hela företaget hade planlagts på förhand av någon. Där hade församlats en stor skara människor, vilka gav intryck av att vänta just på oss. Prästen kom ut och vände sig till mig i hotfull ton:

— Bandit! Upprorsmakare! Ta ifrån honom de där kätterska böckerna!

— Om ni vore Guds representant, skulle ni inte uttrycka er så simpelt och inte heller uppträda på det här sättet — lyckades jag få fram samtidigt som jag kände två gevärspipor i ryggen.

Ett par poliskonstaplar beordrade mig att göra sällskap med dem. Med djup smärta iakttog jag min gravida hustru, medan vi avlägsnade oss. Snyftningar förrådde hennes bedrövelse och ängslan, men hon förmådde likväl ge mig några ord:

— Tappa inte modet! Herren ska vara med dig, och han tar vård om mig.

Väl framme vid poliskontoret kommenderade mig tjänstemannen till isoleringscell. Orsak: jag hade förolämpat och kränkt prästen i hans eget hus.

Jag delade en stinkande fängelsecell, full av loppor och andra odjur, med en yngling, som hade bortfört en flicka. Sedan vi hade växlat några ord, började jag tala med honom om Jesu kärlek. Jag minns hur han försjönk i djupa tankar och förblev sittande med blicken någonstans i fjärran. I en ficka hade jag förvarat mitt Nya testamente, vilket jag nu läste och förklarade flera gånger för honom. När jag återfick friheten, skänkte jag honom det som minne. Rörd tryckte han min hand och tackade.

När nattens mörker sänkte sig, nådde min hustru hemmet. Ensam och förtvivlad fann hon sin enda tillflykt i bön och meditation. Hon bad om Guds beskydd i detta kritiska ögonblick. Fastän hon hade låst alla dörrar och fönster och spärrat dem med extra förstärkningar, skrämde hon av röster och steg, som hördes utanför huset. Men då Catalina reste sig från bönen och satte sig på sängen, badade rummet i ett starkt ljus. Hon såg en änglgestalt med draget svärd ta plats på klädsåpet och kunde betrakta honom en lång stund. Detta fyllde hennes varelse med lugn och styrka, och hon sov sedan rofyllt ända till morgonen.

Tidigt dagen efter min arrestering begav sig Catalina till Asuncion för att berätta för pastorn vad som hade inträffat. Han följde utan dröjsmål med henne till polisstationen i byn.

Polischefen hade gett order om att jag, eskorterad av två beväpnade konstuplar, skulle göra rent på framsidan av kommissariatet, och eftersom detta låg mitt emot salutorget, var det mycket folk som förnöjd tittade på predikanten, som plockade skräp.

Just då detta pågick, anlände min hustru tillsammans med pastorn. Att se mig i denna förnedrande uppgift blev en så kraftig chock för henne att hon nästan bröt samman.

Kommissarien framhöll, att han inte var bemyndigad att försätta mig i frihet, varför pastorn blev tvungen att personligen infinna sig på inrikesdepartementet för att därifrån hämta en fullmakt. På detta sätt återfick jag friheten på tredje dagen efter arresteringen. Kommissarien kallade mig då till sitt kontor, och efter att ha varskott mig om att vi i fortsättningen endast fick anordna möten inom vår lokal frågade han mig, om jag hade något att säga. Jag minns att jag svarade:

— Jag vill bara påminna er om att det är ert ansvar inför Gud att på ett rättfärdigt sätt tillämpa lagen.

Samma dag som jag blev fri, annonserade vi — för att utnyttja pastorns närvaro — möte på kvällen. Eftersom det inträffade hade genljudit i hela byn, väckte det pålysta mötet stor nyfikenhet, och då tiden var inne hade en stor skara människor strömmat till. Det var dock ingen som vågade sig in i lokalen. Vi öppnade dörrarna och fönstren och började sjunga.

Nu närmade sig en grupp av våra förföljare, vilka hade ökat i antal, och krävde att vi skulle sjunga något till jungfruns ära. Pastorn bedömde det klokast att vi låste om oss. Instängda bad vi så till Gud i stillhet. Utanför hördes folkmassans rörelse och hotfulla rop.

— Kom ut, annars ska vi stena dörrarna, tills de faller in! skrek någon.

Två pistolskott ekade genom luften. Vi drog oss in i det innersta rummet, och i detta ögonblick ljud fotsteg och röster inne på gården, framför dörren. Det bultade på porten; en stämma utropade:

— Öppna för oss, vi är vänner!

Först trodde vi att det var fienden som försökte lura oss i en fälla. Men då vi kände igen rösten av en vän, låste vi upp. En stor skara trossyskon hade kommit med lastbil från Asuncion för att

uppmuntra oss, sedan de hade hört om vår belägenhet. En av dem var en pensionerad militär, som var inflytelserik i regeringen. Denne gick till polischefen för att utverka garantier för mötet och kom tillbaka med ingen mindre än underkommisarien och en grupp soldater som skulle skydda oss.

Mötet återupptogs genast, och salen fylldes som aldrig förr av folk. Utanför lyssnade dessutom cirka trehundra personer. I avslutningen tog tre män emot Kristus, och från den dagen blev många människor frälsta.

Dagen efter närmade sig en grannkvinna och talade om att hennes man under natten hade stått bakom muren beväpnad och färdig att skjuta ned vem som helst, som skulle försöka attackera oss.

Denna bittra men inte desto mindre fruktbara erfarenhet följdes av flera liknande; motståndet hårdnade alltid när vi öppnade ny verksamhet på platser i omgivningen. Men i själva byn åtnjöt vi ett relativt lugn. Förföljelsen slutade och opinionen svängde till vår fördel. Flera upplät sina hem, för att vi skulle komma och dela Skriften tillsammans med dem. Många omvände sig och fick uppleva Andens dop.

Bland dessa framstår särskilt en familj med elva barn, vilken mötte Jesus i samband med att frun skulle föda det tolfte barnet. Maken var borta, och min hustru assisterade och hjälpte henne så långt det var möjligt. En näpen liten flicka föddes. När mannen återvände talade frun om för honom att de hade överlämnat sig åt Kristus och att han tack vare evangelisternas hjälp hade denna söta dotter. Också han tog då emot Herren Jesus. Av tacksamhet gav de flickan namnet "Evangelista".

* * *

VI

I LILLA EUROPA

Många tyskar, schweizare, polacker, ukrainare och andra européer som var trötta på de ständiga krigen hade i sitt sökande efter en bättre horisont slagit sig ned i sydligaste Paraguay. Dessa folks tusenåriga jordbrukserfarenhet, jordens bördighet och den låga förvärvskostnaden för den, i förening med en sträng arbetsdisciplin, möjliggjorde att i detta område bildades små, blomstrande kolonier — ett litet lantligt Europa. Även husen antog den Gamla Världens arkitektoniska stil, fastän de här sågs omgivna av matéplanteringar och maniokfält.

I denna landsända uppstod en iögonenfallande skillnad i välstånd mellan paraguayare och européer. Flera av de senare hade upplevt frälsning i Europa. Speciellt ukrainare hade grundat flera pingstförsamlingar där evangeliet förkunnades på slaviskt språk. Lutheranerna hade startat en omfattande tyskspråkig verksamhet. Det fanns också ett mindre antal tyska pingstvännen. Dessa ville komma i förbindelse med det nationella pingstsamfundet, och då Filadelfiakyrkan i Asuncion vid den tidpunkten (1960) upplevde en väckelse som gjorde den känd i hela landet, ansökte de om att få förena sig med denna och bad om en evangelist till sitt område.

Eftersom byn Itá låg endast trettioåtta kilometer från Asuncion skulle verksamheten där kunna skötas från huvudstaden, och jag blev tillfrågad om jag ville flytta söderut. Med tillfredsställelse accepterade jag detta; det var ett privilegium.

En avskedsfest ordnades då vännerna i Itá visade sin tacksamhet. Några dagar senare drog pastor Kastbergs Volvo en liten släpkärra med oss — min hustru, vår förstfödda dotter Lydia och mig — samt våra fåtaliga möbler och tillhörigheter mot vårt nya arbetsfält, Alborada.

Vi reste entusiastiska och mottogs hjärtligt och under jubel på den nya platsen. Men allt vårt mod föll till marken, när man visade oss var vi skulle bo; en liten lantstuga belägen i en glänta av den täta skogen, där skogsfåglarnas serenad bildade kör med vilddjurens tjut.

Jag visste att jag skulle bli tvungen att ofta vara på resa, men jag skulle inte ha mod att lämna min familj i så vanskliga omständigheter. Då vännerna märkte att vi kanske inte var så nöjda med att leva under sådana förhållanden, ordnade de så att vi fick bo i ett annat hus tillsammans med två ungdomar, vars mor hade dött. Där hade vi det förhållandevis bekvämt, och våra materiella behov blev rikligt tillgodosedda.

När vi fattade beslutet att flytta till den nya platsen, trodde vi att vi hade tillräcklig auktoritet, därför att vi under uppoffringar och lidanden hade grundlagt en framgångsrik verksamhet i Itá. Bakom kulisserna hade jag också råkat höra pastorn säga till vännerna att jag var den bästa evangelist som församlingen hade. Jag tog inte med i beräkningen att jag var en yngling som var relativt ny i tron och utan någon erfarenhet av detta kulturellt annorlunda område, än mindre av den sociologiskt speciella miljö som formats genom mötet mellan de olika kulturerna. Jag lade märke till att rasmottagningarna var ganska framträdande; de flesta européer betraktade de infödda som efterblivna, vilka bara dög till lastdjur, medan paraguayarna å sin sida hatade utlänningarna, som hade kommit för att göra sig rika på bekostnad av deras möda och resurser.

Snart blev det tydligt att inte heller församlingen var fri från denna atmosfär. Jag fick intryck av att de höll mig för ytterligare en av sina drängar. Mina ord och förslag mötte inget gensvar. Jag kände mig besviken, bortkommen. Kulmen nåddes, när jag kom att läsa i ett protokoll som förts vid något sammanträde: "Rekommenderas söka någon att sköta städningen i kyrkan, ty pastorn och hans fru är mycket lata . . ." Jag bestämde mig för att söka hjälp från församlingen i Asuncion och väntade mig att de därifrån skulle stärka mig i min position på platsen.

På avtalad dag infann sig missionärsfamiljerna Nils-Ivan Kastberg och Per-Olof Henriksson. Med indignation i rösten vände jag mig till påstorn:

— Människorna här respekterar mig inte, och därför vill jag be er att ni talar om för dem v e m j a g ä r.

Svaret jag fick av Kastberg glömmer jag nog aldrig:

— Leonardo, respekt och auktoritet är något som inte kan beordras fram. Det är du själv som måste förvärva dem genom ditt liv.

Detta visa råd gav mig anledning till eftertanke, och jag insåg så småningom att jag bara var en oerfaren ung man som behövde mogna.

Genom solid undervisning av missionärerna förbättrades situationen märkbart, men min hustru och jag kom till insikt om att vi borde flytta till någon större ort och därifrån administrera arbetet i Alborada. Vi kom överens om att flytta till Hohenau, tjugo kilometer från Alborada. Men hur skulle det gå till? De dåliga vägarna gjorde det till ett svårt och dyrbart företag, och vi saknade medel till transporten.

En godsägare, vars hustru tillhörde församlingen, men som själv var ateist och ansåg predikanter vara onyttiga parasiter, var en av de få som skulle kunna verkställa flyttningen med sin traktor. Jag sökte upp honom och framförde ett förslag, som innebar att han skulle köra vårt flyttlass mot att jag skulle hjälpa honom med något arbete, som han önskade få utfört på sin farm. Idén tilltalade honom. I hans ansikte avläste jag ett ironiskt leende, som tycktes förråda den väntade glädjen att få se en predikant förödmjukad genom en uppgift han var oförmögen att klara av.

Denne mans anläggningar omfattade ett litet vattenhjul, som drevs av en bäck och som producerade elkraft. Eftersom mannen önskade öka kraftutvinningen förelade han mig att gräva ett dike, som skulle leda vattnets lopp. Vi avtalade ett pris per kubikmeter, vilket han själv fastställde med utgångspunkt från en kalkyl att jag möjligen skulle kunna gräva en kubikmeter om dagen. Jag godtog anbudet.

Tidigt nästa morgon började jag schakta den leriga jorden. Jag erfor en övernaturlig styrka och grävde oavbrutet utan att ens titta tillbaka på vad jag hade gjort. Vid middag kom "husbonden". Då han såg jordhögarna vid dikeskanten tog han sig med en gest av bestörtning för pannan och började mäta upp arbetet. Det var elva kubikmeter, grävda på förmiddagen!

På två dagar avledde jag bäckens lopp, och min flyttkostnad var därmed täckt; det blev till och med pengar över.

Efter denna episod hade den förhärdade germanen en annorlunda uppfattning om predikanter, och många gånger sökte han sedan tillfälle att samtala med mig. Vi började med matéskörden och kom sedan in på internationell politik, nazismen och andra av hans favoritämnen. Slutligen kom den lägliga stunden då jag kunde tala med honom om Herren Jesus.

Resan från Alborada till Hohenau tog en hel dag, för traktorn fastnade upprepade gånger i leran. Det var som om någon ville säga oss: gör er ingen brådska att komma fram, ty på platsen dit ni är på väg väntar er mycken bedrövelse.

Jag visste att jag skulle bli tvungen att ofta vara på resa, men jag skulle inte ha mod att lämna min familj i så vanskliga omständigheter. Då vännerna märkte att vi kanske inte var så nöjda med att leva under sådana förhållanden, ordnade de så att vi fick bo i ett annat hus tillsammans med två ungdomar, vars mor hade dött. Där hade vi det förhållandevis bekvämt, och våra materiella behov blev rikligt tillgodosedda.

När vi fattade beslutet att flytta till den nya platsen, trodde vi att vi hade tillräcklig auktoritet, därför att vi under uppoffringar och lidanden hade grundlagt en framgångsrik verksamhet i Itá. Bakom kulisserna hade jag också råkat höra pastorn säga till vännerna att jag var den bästa evangelist som församlingen hade. Jag tog inte med i beräkningen att jag var en yngling som var relativt ny i tron och utan någon erfarenhet av detta kulturellt annorlunda område, än mindre av den sociologiskt speciella miljö som formats genom mötet mellan de olika kulturerna. Jag lade märke till att rasmotsättningarna var ganska framträdande; de flesta européer betraktade de infödda som efterblivna, vilka bara dög till lastdjur, medan paraguayarna å sin sida hatade utlänningarna, som hade kommit för att göra sig rika på bekostnad av deras möda och resurser.

Snart blev det tydligt att inte heller församlingen var fri från denna atmosfär. Jag fick intryck av att de höll mig för ytterligare en av sina drängar. Mina ord och förslag mötte inget gensvar. Jag kände mig besviken, bortkommen. Kulmen nåddes, när jag kom att läsa i ett protokoll som förts vid något sammanträde: "Rekommenderas söka någon att sköta städningen i kyrkan, ty pastorn och hans fru är mycket lata . . ." Jag bestämde mig för att söka hjälp från församlingen i Asuncion och väntade mig att de därifrån skulle stärka mig i min position på platsen.

På avtalad dag infann sig missionärsfamiljerna Nils-Ivan Kastberg och Per-Olof Henriksson. Med indignation i rösten vände jag mig till pastorn:

— Människorna här respekterar mig inte, och därför vill jag be er att ni talar om för dem *v e m j a g ä r*.

Svaret jag fick av Kastberg glömmar jag nog aldrig:

— Leonardo, respekt och auktoritet är något som inte kan beordras fram. Det är du själv som måste förvärva dem genom ditt liv.

Detta visa råd gav mig anledning till eftertanke, och jag insåg så småningom att jag bara var en oerfaren ung man som behövde mogna.

Genom solid undervisning av missionärerna förbättrades situationen märkbart, men min hustru och jag kom till insikt om att vi borde flytta till någon större ort och därifrån administrera arbetet i Alborada. Vi kom överens om att flytta till Hohenau, tjugo kilometer från Alborada. Men hur skulle det gå till? De dåliga vägarna gjorde det till ett svårt och dyrbart företag, och vi saknade medel till transporten.

En godsägare, vars hustru tillhörde församlingen, men som själv var ateist och ansåg predikanter vara onyttiga parasiter, var en av de få som skulle kunna verkställa flyttningen med sin traktor. Jag sökte upp honom och framförde ett förslag, som innebar att han skulle köra vårt flyttlass mot att jag skulle hjälpa honom med något arbete, som han önskade få utfört på sin farm. Idén tilltalade honom. I hans ansikte avläste jag ett ironiskt leende, som tycktes förråda den väntade glädjen att få se en predikant förödmjukad genom en uppgift han var oförmögen att klara av.

Denne mans anläggningar omfattade ett litet vattenhjul, som drevs av en bäck och som producerade elkraft. Eftersom mannen önskade öka kraftutvinningen förelade han mig att gräva ett dike, som skulle leda vattnets lopp. Vi avtalade ett pris per kubikmeter, vilket han själv fastställde med utgångspunkt från en kalkyl att jag möjligen skulle kunna gräva en kubikmeter om dagen. Jag godtog anbudet.

Tidigt nästa morgon började jag schakta den leriga jorden. Jag erfor en övernaturlig styrka och grävde oavbrutet utan att ens titta tillbaka på vad jag hade gjort. Vid middag kom "husbonden". Då han såg jordhögarna vid dikeskanten tog han sig med en gest av bestörtning för pannan och började mäta upp arbetet. Det var elva kubikmeter, grävda på förmiddagen!

På två dagar avledde jag bäckens lopp, och min flyttkostnad var därmed täckt; det blev till och med pengar över.

Efter denna episod hade den förhärdade germanen en annorlunda uppfattning om predikanter, och många gånger sökte han sedan tillfälle att samtala med mig. Vi började med matéskörden och kom sedan in på internationell politik, nazismen och andra av hans favoritämnen. Slutligen kom den lägliga stunden då jag kunde tala med honom om Herren Jesus.

Resan från Alborada till Hohenau tog en hel dag, för traktorn fastnade upprepade gånger i leran. Det var som om någon ville säga oss: gör er ingen brådska att komma fram, ty på platsen dit ni är på väg väntar er mycken bedrövelse.

VII

OCCUPATIONSMANÖVERN

På avstånd avtecknade sig den brokigt attraktiva staden. Den höjde sig över en sluttning och visade det franska teglets kolorit på sina i europeisk stil starkt lutande tak.

Vilken besökare som helst från den kontinenten skulle tro sig anlända till ett europeiskt samhälle, ty på gatorna lekte ljushåriga barn, och männen och kvinnorna samtalade med varandra på tyska. Det var en plats som med sina fina vägar och utmärkta kommunikationer var idealisk som verksamhetscentrum.

För arbetet i trakten disponerade jag en motorcykel, som hade skänkts av svenska vänner. Församlingen i Alborada hade ställt en häst till mitt förfogande och, som om detta inte vore tillräckligt, upplät en broder av svensk börd, Emil Fredriksson, en jordlott åt oss, där vi odlade maniok, majs och meloner.

Strax efter det vi hade kommit till Hohenau, den 20 oktober 1960, föddes vårt andra barn, Daniel. Trots att vi var medvetna om att vi stod inför en mycket osäker framtid, beredde oss den lille gossens ankomst en oändlig glädje.

I en närbelägen by, Trinidad, fanns en grupp vänner, som ivrigt såg fram emot att bygga en egen kyrka. Vi kom överens om att på egen hand skaffa trävirke och gav oss med stor entusiasm in i skogen för att fälla träd och såga. Till taket delade vi stammarna i längder av sextio centimeter, vilka därefter med klubba och en stor järnkil klövs till en tums tjocklek för att användas som stickspån.

Vid ett tillfälle, då jag i sällskap med tre kamrater följde en liten skogsstig, stannade plötsligt en av dem och gav tecken med handen: stopp! Rör er inte! Jag förstod inte alls vad som var motivet till hans anvisning, men denne man, som hade lärt sig urskilja även de obetydligaste ljud i skogen, hade med sin skärpta hörsel uppfattat närvaron av en skallerorm. Våra blickar mönstrade omgivningen och där . . . bara några steg ifrån oss, maskerad av de torra löven, lyfte en kolossal reptil sitt huvud, färdig att gå till angrepp. Hunden sprang fram under ihållande skall; ormen attackerade med blixtrande ögon, men hunden vek undan med en elegant

uppvisning av sin förmåga att parera. I samma ögonblick avlossade mannen som kommenderat halt ett exakt skott från sin slunga, vilket trängde in i ormens huvud. Utan att förlora en sekund rusade han sedan fram och gjorde slut på den med en trädgren.

— Låt oss gå härifrån! Den andra kan vara nära, varnade han efteråt. Den här sorten uppträder alltid i par.

En annan gång, medan vi höll på att såga till takspånen till lokalen, såg vi oväntat hur trädkronorna började slå mot varandra. Jag observerade att kamraternas ansikten stelnade till i ett spänt uttryck, och någon sa:

— Låt oss ta verktygen och försöka komma ut! Stormen är över oss.

Vi hade knappt börjat gå, förrän avbrutna grenar började störta ned. Gigantiska träd kolliderade med varandra, och en del böjdes nästan till marken för att ögonblicket efteråt rätas ut med våldsam kraft. Andra rycktes upp med roten av vindens rasande styrka och föll brakande över vägen. Någon började läsa tjugotredje psalmen med hög röst. Vi stämde alla in: ”Om jag ock vandrar i döds-skuggans dal, fruktar jag intet ont . . .”

Alltefter vi närmade oss öppna fältet blev det, på grund av anhopningen av stammar och grenar, allt svårare att komma fram. Det märkliga var, att inte en enda liten kvist föll på oss. Ute ur skogen tackade vi Gud, och då ovädet upphört, återvände vi för att betrakta vad som hänt. Det föreföll vara en omöjlighet att någon levande kunde ha kommit ut ur denna skog. Scenen gav intryck av att någon oerfaren skogshuggare kapat vissa träd, medan han på andra bara huggit av grenarna. Inför denna förödelse utbrast en av männen: ”Att överraskas av en storm mitt inne i skogen är skogsarbetarens mardröm”.

När virket slutligen var färdigsågat, ställdes vi inför problemet att transportera det till byggstället. En man, som erbjöd sig forsla virket på sin kärra, sa att han skulle göra det billigt, om jag följde med honom för att lasta på och av. Vi beräknade att det skulle krävas två turer, och gav oss i väg tidigt en morgon. Vid middag var vi tillbaka med det första lasset och körde sedan till skogen igen. Under det vi åter lastade, blev det sen eftermiddag, och på återfärden visade sig oxarna mycket svettiga och trötta. Efter en rätt brant uppförslut stannade djuren och vägrade fortsätta. Kusken förbannade och piskade dem i raseri, men fick dem bara att flytta på sig några centimeter. Så pågick det närmare en timma, tills de plågade

och flämtande kreaturen, då de fick en ny omgång prygel, ryckte i sidled så, att vagnstången till kärran bröts av. Ursinnig störtade mannen iväg för att fånga in djuren, som flydde in bland snåren. När han hade uppnått sitt syfte, hade redan nattens mörker sänkt sig över trakten. Genom att plocka ihop några trasor, som fanns i kärran, åstadkom vi en bädd. Vi sträckte uttröttade ut oss. Min kompanjon snarkade snart som en motor utan ljuddämpare, medan myggorna höll kalas på hans blod, men jag kunde inte somna. Sedan frukosten på morgonen hade jag inte smakat en matbit, och magen gav periodiskt ifrån sig nyckfulla melodier. Jag fick tillfälle att bedja till dess gryningen förebådade en ny dag.

Ett träd fälldes och bearbetades med knivarna, tills det hade formats till en ny vagnstång. Med stor ansträngning spände vi för oxarna och kunde fortsätta färden för att komma fram till bestämmelseorten vid middagstiden.

Vi hade rest stödjbjälkarna till takstolarna i den nya lokalen och var i färd med att spika fast sidbräderna, då en polisman uppenbarade sig och anmälde, att kommissarien ville tala med mig. I polishuset var också en präst närvarande, vilken genom krigsmeriter hade uppnått arméöverstens grad. Denne fick ordet och meddelade, att han hade skickats av departementet för offentliga arbeten för att restaurera jesuiterna i Trinidad. Eftersom dessa räknades som historiska minnesmärken, vore en protestantisk kyrka opassande i närheten. Av detta skäl beordrade han oss att upphöra med vårt kyrkbygge.

Ärendet förde mig till de högsta myndigheterna på departementet, men de mötte mig med undanflykter. Vilken väg skulle vi nu välja? Jag tänkte på de uppoffringar som det redan utförda arbetet krävt, och framför allt: vilken psykologisk effekt skulle det få på vännerna om arbetet avstannade? Vi bad intensivt att Gud skulle visa oss vilket steg vi borde ta härnäst.

En idé började ta form i mina tankar. Till en början föreföll den absurd, men efterhand grep den mig alltmer, och jag kunde inte bli kvitt den. Vad som bekymrade mig var emellertid, hur jag skulle lägga fram den för min fru med tanke på hennes kvinnliga svaghet och våra två småttingar.

En smula trevande frågade jag Catalina följande dag:

— Skulle du kunna tänka dig att flytta till bygget i Trinidad? Så snart vi väl är där, kan vi göra det färdigt undan för undan.

Vi är landets barn, och ingen har rätt att köra ut oss, när vi en gång flyttat in, tillade jag.

Trots att huset ännu saknade tak och bara hade vägg på en sida, och fastän det var mitt i vintern, svarade min hustru:

— Om det är Herren, som har ingett dig detta, är jag beredd att möta vad som helst tillsammans med dig.

I sällskap med några vänner planerade vi "operation ockupation". Vi fick tag i ett tält, som vi skulle sätta upp inne i bygget och bo i, medan vi fullbordade tak och väggar. Manövern skulle genomföras samma natt.

Vid avtalad timma gav vi oss i väg. Flera vänner väntade oss med ficklampor och fotogenlyktor. Några tog hand om packningen, medan andra satte upp tältet, och på rekordtid hade vi installerat oss i vad som skulle bli vårt hem, tills arbetet avslutats. Den natten lovprisade vi Herren i tysthet i gemenskap med vännerna; vi delade Skriftens ord, som vid detta tillfälle hade en särskild smak. Sedan vi på det sättet hade tröstat varandra ömsesidigt, tog kamraterna farväl med många uppmuntrande ord. Det var en lång natt, men gryningen kom utan intermezzon.

Nyfikna och förvånade passerade byborna förbi oss. Snart visste hela samhället nyheten. Vi väntade varje ögonblick att på nytt bli kallade till polisstationen, men dagarna gick, och ingen besvärade oss. En del av slaget var vunnet.

Underrättade om vår belägenhet anlände överraskande två modiga missionärer, Frida Pettersson och Elizabeth Hansson, för att stödja oss och dela våra strapatser. Vi tog glädjesprång. — Men hur skulle vi härbärgera dem? Var skulle de sova? Var det klokt att två kvinnor stannade där under rådande förhållanden? Det bekymrade oss också att sanden fört med sig loppor, som hade forskansat sig i bostaden. Tältet hade vi återlämnat till ägaren, fastän taket ännu bara till hälften var lagt.

Sovrumsfrågan löstes genom att förlänga vår säng med några bräder, och på nätterna fungerade denna enda säng som sovplats åt min fru och mig, barnen och de två missionärerna. Med blicken mot himmelens stjärnor, kämpade vi där för att avvärja attackerna från lopporna, vilka, att döma av de bett som missionärssystrarna bar spår av, hade förkärlek för europeiskt blod.

I min iver att avsluta taket steg jag tidigt upp om morgnarna för att jämna till brädernas skrovliga kanter med huggkniven och sedan passa in dem. Den omåttliga ansträngningen gjorde att jag åter

fick känning av en defekt i armlederna, och då jag befann mig uppe på taket, gick plötsligt båda mina armar ur led. Jag rullade nedför bräderna, men alldeles vid ytterkanten fick jag stöd mot en tvärribba. Elizabeth lutade en stege mot takfoten och lyfte ned mig på sina starka armar. Det knakade i benen, och smärtan var outhärdlig, när min fru vred armarna i läge igen. Någon läkare fanns inte på platsen, men en gammal kvinna försåg oss med fårtalg med vilken de gned mig.

Kampen för att överleva blev under dessa förhållanden allt svårare för varje dag. Vi hade inget vatten och grävde därför en brunn, men fick lämna arbetet på femton meters djup, då vi inte funnit en droppe av den dyrbara vätskan; vi hade inget badrum, utan var tvungna att sköta våra fysiska behov i en närbelägen skog. Då vi för att laga mat gjorde upp eld på golvet i rummet, välte vår pojke Daniel, krypande, en gryta hett vatten över sitt ben och brände sig illa. När vännerna skänkte oss någon höna, åt räven upp den på natten. Till råga på allt förföljdes vi av en envis get. Vi hade ingen dörr. Geten åt vår mat, våra strumpor, barnkläder och allt som kom inom räckhåll. Med en käpp brukade vi jaga undan den något stycke, men efter några minuter var den där igen.

Trots svårigheterna fullföljdes byggnationen. Den lyckliga dagen kom då lokalen invigdes. En stor skara vänner hade samlats och sjöng segersånger i tacksamhet till Herren. Pastor Kastberg ledde invigningsceremonien. Det var ett litet träkapell, men för oss var det dyrbart som en katedral på grund av det höga pris av uppoffringar det hade krävt.

Glädjen blev fullkomlig, då salen vecka efter vecka fylldes av människor, som lovade Herren och då församlingen ökade med de nyomvända. Så kompengades våra försakelser i överflöd.

* * *